

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У БУДІВНИЦТВО

Духіна В.С., студ. гр. А-354 (ДАС)

Науковий керівник – Євдокімова О.М., ст. викладач, (кафедра Економіки та підприємництва, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. В умовах сучасної економіки України, тема інвестицій у впровадження інновацій в будівництво набуває особливого значення, оскільки сприяє розвитку технологій та підвищенню ефективності будівництва в країні. Досліджено питання фінансування інноваційних проектів у будівельній галузі, включаючи джерела фінансування, фінансові інструменти та стратегії залучення інвестицій. Проаналізовано проблеми та перешкоди, які можуть виникнути під час впровадження інновацій у будівництво та запропонували шляхи їх подолання. Дослідження відзначає важливість фінансового забезпечення інновацій в будівництві для стимулювання технологічного прогресу та підвищення конкурентоспроможності будівельної галузі.

Будівельна галузь України зазнала найбільших втрат унаслідок світової фінансово-економічної кризи серед всіх галузей національного господарства. Загальна соціально-економічна ситуація в країні в значній мірі залежить від розвитку будівельних організацій. Сучасний стан підприємств будівельного комплексу України вимагає системних заходів від держави щодо забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку будівельних організацій та всебічної підтримки стратегії їхнього розвитку в контексті впровадження інновацій у будівництво та підвищення інвестиційної привабливості галузі [1].

Останні дослідження, проведені як в українських, так і закордонних науковців у галузі економіки, вказують на актуальність проблем інноваційного та інвестиційного забезпечення [2-4]. Наприклад, вчені Н.М. Чинкуляк та І.С. Вода підкреслюють важливість ринкового механізму господарювання для функціонування будівельних підприємств та розглядають оптимальну стратегію будівельних організацій в умовах невизначеності попиту [1]. За думкою інших дослідників, таких як В.Г. Федоренко, А.М. Тугая та інших, необхідна концентрація державних інвестицій на об'єктах, що сприяють впровадженню нових містобудівних принципів та технологій [3].

Однією з найважливіших економічних тенденцій, що виникають в результаті розвитку інноваційно-інвестиційного механізму, є заміна старих галузей економіки новими високотехнологічними секторами. Інновації сприяють інтенсифікації виробництва, стимулюють зростання ВВП країни, зменшують залежність від імпортованих технологій і сировини, а також сприяють розвитку внутрішнього ринку [1].

Походження терміну «інвестиція» пов'язане з латинським словом «invest», що має значення «вкладення». Існують різні визначення цього поняття. Наприклад, у монографії «Інвестиції», складеній нобелівським лауреатом з економіки У. Шарпом разом з іншими американськими вченими, вказується, що в широкому розумінні «інвестування» означає «віддати гроші сьогодні з метою отримати більшу суму у майбутньому».

З визначення поняття «інновації» як процесу можна зробити висновок, що інноваційний процес у будівельних організаціях неможливий без суб'єкта, який його ініціює, вкладаючи у цей процес свій капітал. Сам суб'єкт інноваційної діяльності, керуючи етапами інноваційного процесу, також здійснює різні інновації через інвестиції у рамках цього управління, ставши, таким чином, суб'єктом інноваційно-інвестиційної діяльності [3].

В сучасних умовах існує загострена потреба в інноваційному розвитку різних галузей економіки України. Галузевий аспект цього процесу розглядається як ключовий елемент переходу до інноваційного типу розвитку регіонів та всієї країни. Це призводить не лише до зростання важливості інвестицій, але й до зміни їхнього спрямування на створення інноваційних технологій, технічних засобів нового покоління, формування інтелектуальних

ресурсів та розвитку відповідної інноваційної інфраструктури [1]. На регіональному та галузевому рівнях перетворення інвестиційного забезпечення інноваційної сфери мають на меті розробити нові механізми формування інвестиційних джерел та їх використання в пріоритетних напрямках. Це всесвітньої необхідності розробки нових підходів, що сприятимуть створенню конкурентоспроможної регіональної економіки на основі інноваційного розвитку.

Значення аналітичних аспектів ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності в будівництві набирає особливого значення через загострення конкуренції на інвестиційному ринку та специфіку галузі. Довгий цикл інвестиційних проектів та зростання вартості об'єктів у процесі будівництва, обмеженість джерел фінансування та необхідність пріоритетного розподілу ресурсів – усі чинники негативно впливають на проектування та будівництво [4]. Основні недоліки та помилки в інвестиційно-інноваційних проектах, виявлені на передінвестиційній стадії або під час будівництва, включають недооцінку майбутнього попиту на продукцію, неправильне визначення вартості капіталу для будівництва та недостатнє економічне обґрунтування проектних рішень у розрахунках економічної ефективності [5].

Впровадження ефективних інноваційних технологій дозволяє підприємству, з одного боку, здобути конкурентні переваги, такі як поліпшення конкурентоспроможності на ринку продукції та фінансового стану, якісне підвищення виробничого потенціалу, розвиток персоналу тощо. З іншого боку, це потребує значних часових і фінансових витрат [1]. З метою забезпечення високої ефективності інноваційних заходів стає актуальним проведення системного, своєчасного та комплексного аналізу інноваційної діяльності підприємства.

Мета такого аналізу полягає в обґрунтуванні найбільш ефективних напрямів інвестиційно-інноваційної діяльності, інноваційних програм і проектів підприємства. Основні завдання комплексного аналізу включають: визначення відповідності фінансового стану фірми його цільовим параметрам щодо інноваційного розвитку; оцінку спроможності до інноваційного розвитку; вибір інноваційних проектів; оцінку показників інноваційної діяльності; виявлення невикористаних резервів підвищення ефективності інноваційної діяльності; оцінку впливу інноваційних рішень на фінансові результати діяльності підприємства.

Для проведення оцінювання та аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства використовуються різноманітні джерела інформації, такі як дані спеціальних обстежень, статистичні дані Державного комітету статистики України, звітні дані підприємства, реєстри бухгалтерського обліку, первинна документація підприємства [5].

Система забезпечення інвестицій для інноваційної діяльності будівельних організацій повинна відображати інвестиційну стратегію. Можна розглядати три типи інвестиційної стратегії для підприємств будівельного сектору:

1. Стратегія інноваційного розвитку, що включає в себе інвестування у створення нових продуктів, технологій виробничого процесу та передових методів управління.

2. План на довгострокове зростання капіталу, що включає інвестиції у розширення видів бізнесу з метою збільшення майбутнього прибутку для власників за рахунок росту капіталу.

3. Стратегія розширення інвестиційного потенціалу, яка передбачає вкладання коштів у різні галузі та проекти відповідно до мети програм соціально-економічного розвитку підприємств, з метою забезпечення стійкого рівня прибутку від інвестицій.

Для забезпечення інвестування варто зазначити необхідність впровадження системи бюджетного управління в будівельній організації, що обумовлена чинниками [6]: прогнозованість фінансового результату для будівельних проектів, підрозділів та організації в цілому; стабільне фінансування цілей та завдань проектів, підрозділів та компанії, відсутність дефіцитів коштів і своєчасне виконання зобов'язань при нормальній діяльності; підвищення кваліфікації та загальної освіченості керівного складу, освоєння нових аспектів управління; можливість делегувати фінансову відповідальність та повноваження на різних

рівнях управління під загальною координацією фінансового директора; врахування виконання бюджету керівниками вищого та середнього рівнів у плануванні результатів роботи, що може впливати на їхню місячну винагороду.

Результати проведених досліджень системи бюджетування будівельних підприємств дали змогу скласти загальну структуру зведеного бюджету цих підприємств (рис. 1).

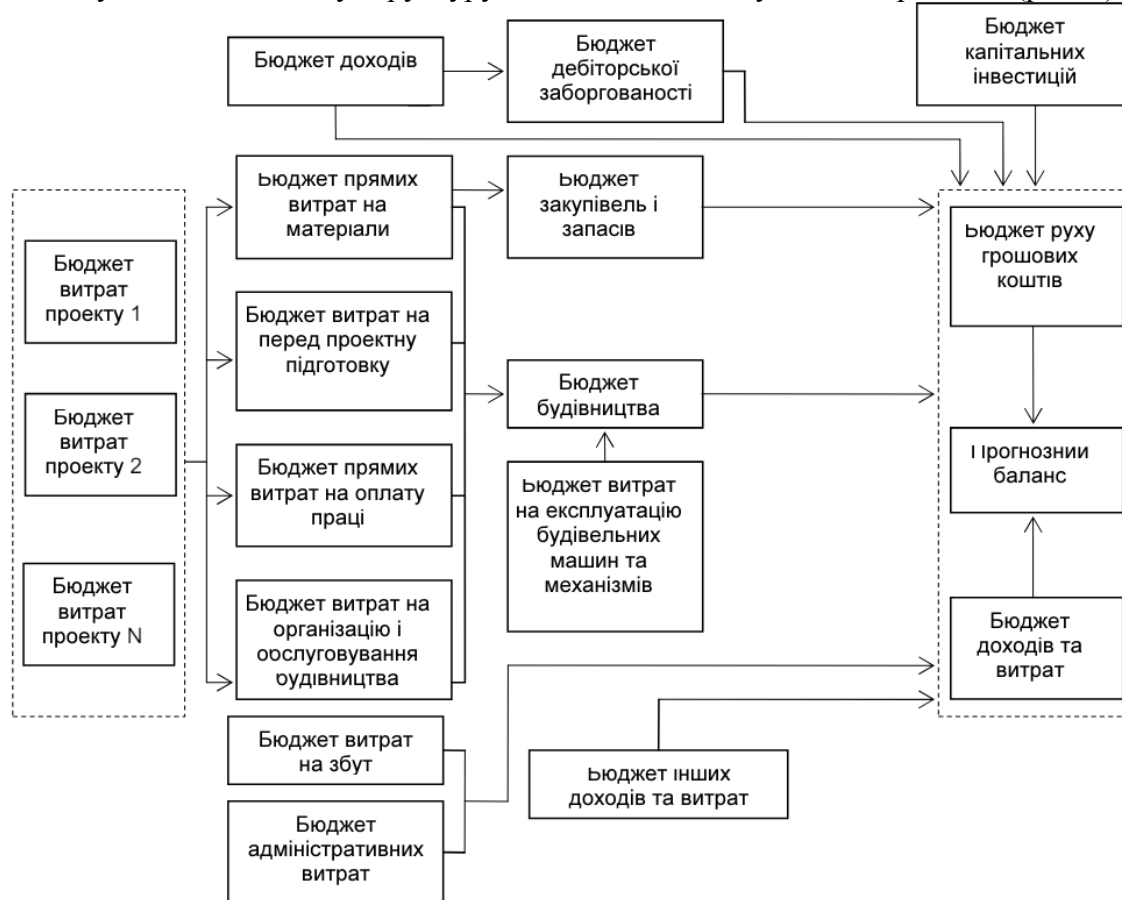

Рис. 1. Загальна структура зведеного бюджету будівельного підприємства [6]

Результати нашого дослідження підтвердили, що в більшості будівельних підприємств відсутня практика складання окремих бюджетів витрат на інновації. Це ускладнює контроль за процесом впровадження інновацій. Отже, враховуючи це, ми вважаємо за доцільне впровадити додатковий бюджет витрат на інновації в систему бюджетування будівельних підприємств. Це дозволить забезпечити ефективний контроль за результативністю інновацій. Створення такого бюджету, як частини загального розвитку підприємства, стане основою для стратегічного та середньострокового планування, сприятиме досягненню стійкого розвитку будівельної компанії.

Основною метою бюджету витрат на інновації буде планування і контроль фінансових ресурсів будівельної компанії, необхідних для здійснення капітальних і поточних витрат, пов'язаних із впровадженням інноваційного процесу.

Загальноприйнятною є необхідність дотримання певних вимог під час формування бюджету. Наприклад, Керімов В.Є. виділяє наступні положення: 1) бюджети мають бути напруженими, але досяжними, оскільки лише збалансованість може стимулювати дотримання бюджету; 2) право на існування має лише реальний бюджет, а тіньові або аварійні бюджети недопустимі; 3) бюджет є узагальненим планом у натуральних та грошових одиницях; 4) особа, відповідальна за виконання бюджету, має брати участь у його розробці, щоб відчувати особисту відповідальність за його дотримання; 5) бюджет є своєрідною інструкцією для запису за рахунками і вимагає рівності планових та фактичних даних; 6) бюджет залишається незмінним протягом бюджетного періоду [7].

У літературі наводяться два методи формування бюджетів: метод приросту та метод «з

нуля». Для розробки бюджету витрат на інновації пропонується використовувати метод бюджетування «з нуля», оскільки цей підхід передбачає, що кожний раз потрібно обґрунтовувати заплановані витрати [6]. Ці переваги методу бюджетування вимагають від кожного центру бюджетування виявлення проблем та їх вирішення на етапі планування.

Згідно з думкою Чибісова Ю.В., для ефективного управління необхідно створити комплексний підхід, який включатиме бюджетне планування, облік виконання бюджету та бюджетний контроль, що утворює систему бюджетування [8]. Таким чином, організація внутрішнього контролю виконання бюджету витрат на інновації включає такі етапи: ідентифікація фактичних даних, аналіз відхилень між фактичними результатами та плановими, узагальнення та використання результатів контролю, розробка заходів щодо коригування бюджетів і контроль виконання виправлених бюджетів витрат.

Висновки та результати. Враховуючи вищевикладене, можна запропонувати загальну модель інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності будівельної організації. Шляхом інвестування через розподілений капітал у різні види інновацій, такі як технічні, технологічні, виробничі, наукові, інформаційні, управлінські, маркетингові та інші, можна забезпечити інноваційну діяльність будівельної компанії. За таких умов власник створює приватний фінансовий та інтелектуальний капітал для забезпечення інноваційної діяльності. Також створюються умови для залучення додаткового приватного фінансового та інтелектуального капіталу для інвестування у різноманітні інновації різного масштабу, які сприяють комплексним позитивним змінам у системі інновацій та досягненню необхідних параметрів інноваційної діяльності. Таким чином, формами інвестиційного забезпечення стає організоване та кероване відповідним суб'єктом інвестиційне забезпечення кожного типу інновацій, розглянутих як окремо, так і у взаємозв'язку у межах інноваційного процесу.

Отже, основною перешкодою для розвитку інноваційно-інвестиційної активності у будівельних організаціях є недостатність фінансових ресурсів. Це переважно пояснюється низьким рівнем зацікавленості суб'єктів управління в вкладанні капіталу у новаторські проекти. Ситуацію ускладнює відсутність ефективного механізму для здійснення значних інвестицій у технологічні зміни.

Література:

1. Молодченко Д.Г. Теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційної діяльності будівельних організацій. Комунальне господарство міст. 2014. Вип.106. С. 123-127.
2. Чинкуляк Н.М., Вода І.С. Формування оптимальної стратегії будівельної організації в умовах невизначеності. Економіка промисловості. 2009. Вип.5 (48). С. 83-87.
3. Економічна енциклопедія. Том 1–2. Київ: Академія, 2001. 848 с.
4. Шарп У. Інвестиції. М.: ІНФРА, 1997. 1024 с.
5. Микитюк В.П. Оцінювання ефективності інноваційного проекту з позиції інноваційного аспекту. Економіка підприємства і управління виробництвом. Вісник ТНЕУ. 2014. Вип.3. С. 101-109.
6. Гік В.В. Бюджетування як інструмент контролю витрат на інновації в будівництві. Інноваційна економіка. 2015. Вип.7. С. 320-324.
7. Керімов В.Є. Облік витрат, калькулювання та бюджетування в окремих галузях виробничої сфери: підручник. Видавничо-торгівельна корпорація «Дашков і К», 2005. 484 с.
8. Чибісов Ю.В. Бухгалтерський облік виробничої діяльності в системі бюджетування: теоретико-методичні основи : автореф. дис... канд. екон. наук. Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. Київ, 2008. 20 с.